

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญที่จะศึกษา และวิเคราะห์พิธีกว่าตั้งอันเป็นพิธีกรรมของชายในกลุ่มชาติพันธุ์เย้า เพื่ออธิบายความหมายทางสัญลักษณ์และแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของพิธีกรรมต่อชาวเย้า ทั้งนี้โดยกระบวนการวิธีศึกษาเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสังเกตโดยมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์สอบถาม

เย้า เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ ที่เรียกตนเองว่า “เมี่ยน” มีถิ่นกำเนิดในประเทศจีน โดยพื้นฐานสังคมจารีตประเพณี ความเชื่อในอำนาจเหนือธรรมชาติและวิญญาณบรรพบุรุษ มีอิทธิพลอย่างมากต่อแบบแผนพิธีกรรมดั้งเดิมของ เย้า ทว่า โดยที่มีความสัมพันธ์และติดต่อกับอารยธรรมจีนมาเป็นเวลานานทำให้เย้าได้รับอิทธิพลทางสังคมและวัฒนธรรมอย่างมากจากจีน ในประเทศไทย ชาวเย้าเพิ่งเริ่มอพยพผ่านประเทศลาว เข้ามาทางจังหวัดเชียงรายและน่าน เมื่อประมาณร้อยกว่าปีมานี้เอง แม้จะได้รับผลกระทบจากการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมของคนไทยพื้นราบ และการแทรกแซงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองจากรัฐส่วนกลาง แต่ชาวเย้าก็ยังคงรักษาประเพณีดั้งเดิมตลอดจนพิธีกรรมต่าง ๆ อยู่ได้ในระยะหนึ่ง ดังเช่น พิธีกรรมกว่าตั้งอันมีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน และชาวเย้าถือว่า มีความศักดิ์สิทธิ์ และสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับชายชาวเย้าทุกคน เฉพาะผู้ที่ผ่านพิธีกรรมนี้เท่านั้นที่สังคมเย้าให้ความยอมรับ ว่าเป็นชายที่สมบูรณ์เปรียบพร้อมไปด้วยความรู้ต่าง ๆ ในหลายประเทศที่ชาวเย้าอาศัยอยู่ พิธีกว่าตั้ง มิใช่พิธีที่จะได้พบเห็นทั่วไป เนื่องจากการประกอบพิธีนี้ต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย และใช้เวลานาน ตลอดจนต้องอาศัยผู้ประกอบพิธีกรรมที่มีความรู้สูงและเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะในพิธีกรรมดังกล่าวนี้ ทว่า ในหมู่บ้านห้วยแม่ซ้าย ในช่วงระยะเวลาสี่สิบปีที่ผ่านมา ผู้ศึกษาพบว่า การประกอบพิธีกว่าตั้ง ตลอดจนจำนวนของชายชาวเย้าที่ผ่านพิธีกรรมดังกล่าวมีความถี่และจำนวนค่อนข้างมากโดยเปรียบเทียบ

หมู่บ้านเย้าห้วยแม่ซ้าย อันเป็นเขตที่เข้าไปทำการศึกษา ได้รับการพัฒนาทางเศรษฐกิจทั้งจากหน่วยงานของราชการไทย องค์กรพัฒนาเอกชนจากต่างประเทศอันส่งผลให้ โครงสร้างทางเศรษฐกิจพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปจากแบบแผนวิถีการผลิตในจารีตเศรษฐกิจแบบดั้งเดิมของเย้า ในทางสังคม อิทธิพลจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจภายในหมู่บ้าน ได้ส่งผลให้เกิดการจัดลำดับและการจำแนกแตกต่างทางสังคมที่สลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ยิ่งกว่าที่เคยเป็นมา ในโครงสร้างทางสังคมแบบจารีตประเพณีของเย้าเดิมที่เน้นการจัดระเบียบเชิงสายตระกูล ในทางการเมืองการรับรองฐานะความเป็นหมู่บ้านของรัฐส่วนกลาง นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงในระบบการปกครอง ตลอดจนโครงสร้างของผู้นำจากการปกครองกันเองในระบบเครือญาติและผู้นำอาวุโส มาสู่ระบบการปกครองในมาตรฐานของ

รัฐไทย อันมีผู้ใหญ่ว่าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่ว่าน และคณะกรรมการฝ่ายบริหารฝ่ายต่าง ๆ ที่ทำหน้าที่ ประสานและเป็นตัวแทนของอำนาจจากสังคมภายนอกหมู่บ้าน การเปลี่ยนแปลงในแง่มุมต่าง ๆ ที่กล่าว มา นี้ จากการศึกษาพบว่า เป็นเงื่อนไขสำคัญที่เอื้ออำนวยให้แบบแผนการประกอบพิธีกว่าตั้ง เพื่อฟู อย่างยิ่งในห้วงแม่ซ่าย

แบบแผนพิธีกว่าตั้ง อันมีลักษณะในเชิงพิธีกรรมและสัญลักษณ์ใกล้ชิดอย่างยิ่งกับพิธีกรรม ในลัทธิเต๋าของวัฒนธรรมจีน เป็นกลไกสำคัญในเชิงพิธีกรรมที่ช่วยขัดเกลาและตอกเน้นความสำคัญ ของการจัดระเบียบทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองอย่างสลับซับซ้อน เสมือนภาพจำลองโครงสร้าง ทางสังคมในยุคพาณิชย์นิยมและทุนนิยม ประเพณีแบบจีน ในระดับหนึ่ง เราอาจกล่าวได้ว่า ในขณะที่ กลุ่มชาติพันธุ์เข้าในเขตภูมิภาคอื่นๆ ถูกกระทบโดยผลแห่งการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจจากสังคม ภายนอก ในระดับที่ไม่มากนัก พิธีกว่าตั้งที่ตอกเน้นความแตกต่างทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง มักไม่ปรากฏบทบาทที่สำคัญชัดเจนเท่าใด ทว่าในสังคมที่ชาวเข้าต้องเกี่ยวข้องกับกระแสการ เปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในแบบทุนนิยมนี้ของพิธีกว่าตั้งจะทวีความสำคัญยิ่งขึ้นอย่างชัดเจน

การศึกษานี้ นอกจากจะช่วยให้เห็นบทบาทของพิธีกว่าตั้ง ที่มีต่อชาวเข้าได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ยังช่วย ทำให้เข้าใจถึงกลไกทางวัฒนธรรม เฉพาะอย่างยิ่ง ในด้านพิธีกรรมและความเชื่อ ที่ตอบสนองต่อการ เปลี่ยนแปลงและการปรับตัวทางเศรษฐกิจสังคม และการเมือง ของชาวเข้ากลุ่มหนึ่งในประเทศไทย อันมีลักษณะเฉพาะแตกต่างอย่างเห็นได้ชัด ทั้งในพิธีกรรมและโครงสร้างทางสังคม เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันในประเทศจีนและลาว